

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

БЕОГРАДСКЕ

ОПШТИНСКЕ НОВИНЕ

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ ОПШТИНЕ БЕОГРАДСКЕ

Год. XXII.

НЕДЕЉА II. ЈАНУАРА 1904.

Број 2.

ИЗЛАЗЕ НЕДЕЉНО ЈЕДАН-ПУТ

ПРЕПЛАТУ ВАЉА СЛАТИ УПУТНИЦОМ АДМИНИСТРАЦИЈИ ЛИСТА
А СВЕ КОРЕСПОДЕНЦИЈЕ УРЕДНИШТВУ

ЦЕНА:

За Србију на годину . . . . . 6 динара
на пола године 3
За стране земље на годину 9

РУКОПИСИ НЕ ВРАЋАЈУ СЕ

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА НЕ ПРИМАЈУ СЕ

МИ
ПЕТАР I

по милости Божјој и вољи народној
Краљ Србије

На предлог Нашег Министарског Савета одлучујемо:

1. 29. јун, дан рођења Његовог Величанства Краља Петра I, празнује се као државна и народна светковина.

2. На Видов-Дан, 15. јуна, чини се свечан помен српским изгинулим борцима за веру и Отаџбину.

Овом се уредбом замењују раније издате уредбе о државним и народним светковинама.

Наша Министри нека изврше овај указ.

2. јануара 1904 год.
у Београду.

ПЕТАР с. р.

- Председник Министарског Савета
генерал,
Сава Грујић с. р.
- Министар иностраних дела,
Андра Николић с. р.
- Заступник Министра финансија,
Председник Министарског Савета,
генерал,
Сава Грујић с. р.
- Министар унутрашњих дела,
Стој. М. Протић с. р.
- Министар просвете и црквених послова,
Љуб. Стојановић с. р.
- Министар војни,
пешадијски пуковник,
Мил. Андријевић с. р.
- Заступник Министра правде,
Министар народне привреде,
Тод. Петковић с. р.
- Министар грађевина,
Влад. Тодоровић с. р.
- Министар народне привреде,
Тод. Петковић с. р.

ОДГОВОР

ЊЕГОВОГ ВЕЛИЧАНСТВА КРАЉА

на поздрав

КОЈИМ ГА ЈЕ ПОЗДРАВИО

1. ЈАНУАРА О. Г. НА БЕОГРАДСКОЈ ЖЕЛЕЗНИЧКОЈ СТАНИЦИ

Председник београдске општине

Г. КОСТА ГЛАВИНИЋ

по повратку ЊЕГОВОГ ВЕЛИЧАНСТВА ИЗ ТОПОЛЕ

Господице Председниче,

Захваљујем и Вама и осталом часништву општине београдске на овом то-

плом поздраву и молим Вас, да будете код својих пријатеља и часника општинских тумач Мога Краљевског благовољења и наклоности.

ГОВОР

КОЈИМ ЈЕ

Председник београдске општине

Г. КОСТА ГЛАВИНИЋ

ПОЗДРАВИО

ЊЕГОВО ВЕЛИЧАНСТВО КРАЉА

1. ЈАНУАРА ОВ. Г. НА БЕОГРАДСКОЈ ЖЕЛЕЗНИЧКОЈ СТАНИЦИ

приликом Његова повратка из Тополе

Ваше Величанство,

Часници београдске општине и грађани Престонице, на данашњи дан, кога је отпочето прослављање стогодишњице Српскога Устанка за ослобођење Србије, које су наши јуначки предци под вођством Врховног Војда Вашег неумрлога Деда Карађорђа отпочели, у дубокој оданости и верности моле Ваше Величанство, да благоволите примити изразе наших најискренијих честитања и топлих жеља, да се што скорије приведе крају дело које је под вођством Врховнога Војда пре сто година отпочето.

Ваше Величанство враћа се из онога знаменитог историјског места, где је први пут после дугих векова гранула зора ослобођења Србије, и где се под обновљеном владавином династије Великога Војда поставља темељ дивној Задужбини која ће сведочити о вечитим осећајима благодарности *Карађорђевић* потомака и свега српског народа, а уједно будити у садање генерације дух витештва и родољубља којим ће се остварити велика мисија ослобођења и уједињења Српства.

Престоница Србије с великом радошћу поздравља освитак нове године, у којој ће се под Заставом *Вашег Величанства* прославити стогодишњица Српскога Устанка, коме се свет дивео, а уједно тај знаменити догађај обележити великим културним споменицима и тековинама достојним Краља и Народа, који свој труд и своје драгоцене жртве за њихов успех залажу.

У то име кличемо:

Да живи Његово Величанство Краљ Србије Петар I.

Да живи Његов Светли Дом,

Да живи Народ Српски.

Београд, 6. јануара 1904. год.

Одбор београдске општине у седници својој од 30. децембра пр. године одлучио је једногласно: да се Његовом Величанству Краљу Петру I у име Београђана честита нова 1904. година телеграмом у Тополу, пошто ће Његово Величанство тога дана бити у Тополи, где ће се отпочети прослава стогодишњице Српског Устанка.

Извршујући ову одборску одлуку председник београдске општине у име Београђана честитао је Његовом Величанству нову годину телеграмом у Тополу. Његово Величанство Краљ благоволео је на честитку председника општине одговорити телеграмом следеће садржине:

Кости Главинићу,
председнику општине

Београд

Београд, (двор) 2. јан. 1904. г.

Верним и милим Београђанима искрена хвала на послатој честитци приликом нове године.

ПЕТАР с. р.

Честитка председника општине гласи:

ЊЕГОВОМ ВЕЛИЧАНСТВУ

Краљу Србије

ПЕТРУ I.

Топола.

У најдубљој поданичкој верности и оданости понизно молим Ваше Величанство, да благоволе о новој 1904 години примити најискренија честитања, која Вашем Величанству подносе одани Вам Београђани са топлим жељама за дуг и срећан живот, те да обасуто љубављу свога народа оствари Своје и његове жеље на срећу Свога Дома и Српског Народа.

У име Београђана

Председник

београдске општине,

Носта Д. Главинић с. р.

На основу члана 36. закона о општинама, а по договору са Државним Саветом, прописујем ова

ПРАВИЛА

по којима ће се држати општински зборови и на њима вршити гласање у: Београду, Нишу, Крагујевцу, Псжаревцу, Шапцу и Лесковцу.

Члан 1.

Зборови општински у: Београду, Нишу, Крагујевцу, Пожаревцу, Шапцу и Лесковцу, сазиваће се и на њима гласати, по прописима закона о општинама, као и у осталим местима.

Гласање на општинским зборовима у овим местима, вршиће се по одељцима и то:

1. У Београду на шест места — у реону сваког полицијског кварта;

2. У Нишу, Крагујевцу, Пожаревцу, Шапцу и Лесковцу, на по три места, која ће општински одбори у овим општинама одредити као гласачке одељке, одмах по ступању ових правила у живот, тако, да приближно у сваком гласачком одељку — кварту — буде подједнак број грађана, који су у неизбучни списак уписани.

Члан 2.

Општински ће суд, на основу азбучног списка, састављеног према пропису другог одељка члана 21. закона о општинама, начинити за сваки гласачки одељак — квартал — азбучне спискове, у којима ће бити записани грађани, који у рејону дотичних гласачких одељака — квартова станују.

Сваки гласач гласаће у оном гласачком одељку — кварту, у чији је азбучни списак уписан.

Члан 3.

Гласање ће се вршити у зградама које ће општински одбор, за сваки збор, одредити, а општински суд обзнати огласом којим се збор сазива.

У том огласу општински ће суд објавити, да ће сваки гласач гласати у гласачком одељку — кварту — у коме станује.

Свака зграда у којој ће се гласање вршити, мора имати ограђено двориште, које се може затварати.

Ни у ком случају гласање се не може вршити у зградама где су смештена полицијска надлештва.

Члан 4.

Гласачки одбор за одељке — квартове — и главни гласачки одбори саставиће се овако:

1. У почетку сваке године, одбор ће општински, из сваког одељка — кварта изабрати по 12 грађана, правних гласача, од којих ће за сваки збор коцком бирати за сваки гласачки одељак, по четворицу за чланове гласачког одбора и по двојицу за њихове заменике (тачка 16. члан 86. закона о општинама). Председнике ових гласачких одбора изабраће општински одбор из своје средине, а коцком одредити који ће од изабраних одборника коме гласачком одбору предавати.

2. Чланови су главног гласачког одбор:

а.) У Београду сви председници гласачких одбора по одељцима (квартовима); и

б.) У: Нишу, Крагујевцу, Пожаревцу, Шапцу и Лесковцу председници гласачких одбора по одељцима и један одборник, кога ће општински одбор из своје средине изабрати онда, када по тачки 1 овога члана буде бирао председнике гласачких одбора на гласачке одељке.

3. Председник општинског суда или његов заступник, биће у сваком горњем месту и председник главног гласачког одбора, у свима зборским радњама, осим избора општинских часника (члан 38. закона о општинама). А, кад се на збору бирају општински часници онда ће председник главног гласачког одбора бити један од одборника, кога ће одбор из своје

средине изабрати онда, када по тачки 1. овога члана буде бирао председнике гласачких одбора за гласачке одељке (види члан 39. закона о општинама).

Члан 5.

Имена председника и чланова, како гласачких одбора за гласачке одељке тако и главног гласачког одбора, општински ће суд увек објавити у огласу којим се збор сазива. Због тога, општински ће одбор извршити избор ових председника и чланова гласачких одбора, свакад пре но што општински суд изда објаву о сазиву збора.

Члан 6.

Гласачки одбори за гласачке одељке (квартове) састају се на дан збора, у зградама одређеним за гласање, у 7^{1/2} сати, а председници тих одбора отварају збор у 8 сати пре подне (члан 45. закона о општинама). Даљи рад на збору врши се по прописима закона о општинама, у колико ти прописи нису противни овим правилима.

Пре почетка гласања, гласачке стране имају право, да од своје стране ако хоће, одреде по једног гласача, који ће у згради за гласање присуствовати гласању за све време гласања. Он има право да стави своје примедбе у записник гласачког одбора дотичног одељка, али иначе нема права мешати се у рад гласачког одбора (види 8. и 9. одељак члана 46. закона о општинама).

Члан 7.

Гласачки одбори по одељцима, одмах по свршеном гласању, састављају и са примедбама, ако би их било, потписују записник о резултату рада и гласања у дотичном гласачком одељку, па све акте о томе раду стављају у један завој, који ће се запечатити личним печатима чланова и председника одбора, а одмах потом, председници гласачких одбора носе те тако запечаћене акте у општинску судницу и тамо их предају председнику главног гласачког одбора на реверс.

Главни гласачки одбор, сутра дан по пријему у 8 сахати пре подне, састаће се и приступити пребројавању гласова, а по свршеном том послу, својим записником утврђује и одмах објављује резултат гласања.

Раду главног гласачког одбора имају права присуствовати и сви чланови гласачких одбора из гласачких одељака, али немају права мешати се у рад главног гласачког одбора.

Ако се према резултату гласања покаже, да се по закону мора држати други збор, или да се мора вршити ужи избор, онда ће се поступити даље у свему по одредбама закона о општинама и овим правилима. За тај други збор, или ужи избор, остају исти чланови и председници свију гласачких одбора, који су то и на првом збору били.

Члан 8.

Правила ова важе од дана њихове обзнање у службеним новинама.

ПБр. 176.

3. јануара 1904. год.
у Београду.

Министар
унутрашњих дела,

Стој. М. Протић с. р.

Рад одбора општинског

РЕДОВНИ САСТАНАК

12 Децембра 1903 г.

Председавао председник београдске општине г. Коста Д. Главинић; Од одборника били г. г. Тома Цинцар-Јанковић, Ђока А. Димитријевић, Д. Ј. Симић, Мих. Милићевић, Ж. Бугарчић, Јов. Петковић, Трајко Стојковић, Мил. С. Милошевић, Милан Мостић, Милош Х. Поповић, А. С. Јовановић, В. Н. Вуловић, Р. Драговић, Д-р. М. В. Смиљанић, Аца Н. З. Поповић, Тодор Пејчић, Евг. М. Чоловић, Милан Марковић, Милорад Ђ. Гајић, Ј. Станковић, Стеван Максимовић, Марко С. Петронијевић, Д-р. М. Радовановић, П. Т. Милић, Д-р. Е. Михел, С. Ј. Константиновић, Мих. Драгићевић, Урош Благојевић, Н. Крстић.
Деловођа; Марко Н. Новакоскић.

I.

Прочитан је записник седнице држане 9 о. м.

Одборник г. Милан Мостић изјављује, да је требало да уђе у записник и његов предлог, да се изабере општински пуномоћник, који би био у исто доба општински правни референт, имао своју канцеларију и особље и који би се одрекао свију других адвокатских послова и посветио се само општинским интересима.

По саслушању тога, — одбор је примио к знању ову примедбу одборика г. Мостића.

II.

По прочитању акта иследњих власти АБр. 12236, 12220, 12154, 12153 и 12195, којима се траже уверења о имовном стању и владању извесних лица, одбор је изјавио:

Да су му непознати: Светомир Белостевац, Крстић Белостевац, Јаков Валд, Александар Радусевић, Живан Матић б. служитељ; да је сумњив Светозар Матић служитељ и да је доброг владања и доброг имовног стања Благоје Антоновић, кафеџија.

III.

Председник износи одбору на мишљење молбу г-ђе. Марије Ценичке, која моли за уверење о породичном односу, — одбор је изјавио мишљење:

Да се молићи може издати уверење о породичном односу.

IV.

По прочитању акта Управе града Београда којим се тражи мишљење по молби Николе Ковачевића фризера, због поданства, — одбор је решио:

Да се молиоцу може по молби учинити ако томе не стоје на путу какве законске сметње.

V.

По прочитању молбе Рудолфа Фелдмана АБр. 12161 и Вили Фелдмана АБр. 12160 да им се врати трошарина коју су платили на увезене ораје, које су за тим извезли и извеша Управе Трошарине, — одбор је решио:

Да се ове молбе одбаце, пошто молиоци нису поднели товарне листове за доказ извоза.

VI.

По прочитању молбе општинских чиновника АБр. 12162, да им се изда у очи Божића аконто плате за јануар, — одбор је са 16 гласова (за молбу гласали: Д. Симић, Мих. Милићевић, Ж. Бугарчић, Мил. Милошевић, А. Јовановић, Милорад Гајић, Ј. Станковић и П. Милић) решио:

Да се ова молба одбаци.

VII.

По прочитању молби грађана улица Млатишумине АБр. 11728 и Дубљанске АБр. 12137, — одбор је решио:

Да се грађанима улица Млатишумине и Дубљанске даде јавна чесма на средокраћи ових улица о њиховом тронку.

VIII.

По прочитању молбе Лепосаве Манојловићке АБр. 12.221, да се ослободи интереса на дуг од кадзме, који дугује њено имање које је она купила од Јовице Барловца, који је опет ово имање купио на јавној лиценцији, а после довољне дебате, — одбор је са 21 гласова (за молбу гласали: г. г. Живан Бугарчић, Јов. Петковић, А. Јовановић и Петар Милић) решио:

Да се ова молба г-ђе Манојловићке одбаци као неумесна.

IX.

По прочитању молбе Катице Станимировић, АБр. 10.034 да јој се имању арондишне плац регулац. фонда, одбор је решио:

Да ужи одбор у који да уђу одборници г. г. Тодор Ђурић, Марко Петронијевић и Милорад Гајић, с председником ступи у ближи споразум и пободбу с мољбом, но да погодба важи када је и одбор одобри.

X.

По прочитању молбе Рада Антића, АБр. 10.031, да му се имању арондишне плац регулац. фонда општине београдске, — одбор је решио:

Да ужи одбор, у који да уђу одборници г. г. Настас Крстић, Милош Х. Поповић и Милорад Гајић, с председником ступи у ближи споразум и погодбу, но да погодба важи када је и одбор одобри.

XI.

По прочитању молбе Гавре Сабовљевића, предузимача да му се имању арондишне плац регулационог фонда општинског, — одбор је решио:

Да ужи одбор, у који да уђу одборници г. г. Соломон Азријел, Живан Бугарчић и Милош Милошевић с председником општине ступи у ближи споразум и погодбу с молиоцем, но да погодба важи када је и одбор одобри.

XII.

Председник моли одбор да саслуша извешће комисије изабрате за израду програма за проширење водовода. Прочитано је и одвојено мишљење члана комисије г. Капетановића и одговор члана комисије г. Стаменковића на ово одвојено мишљење.

На захтев одборника г. Цинцар-Јанковића прочитан је и програм за проширење водовода који је поднела управа водовода.

Одборник г. Милорад Гајић мишљења је да би требало оба програма одштампати.

Одборник г. Антоније Јовановић у начелу је противан проширењу водовода, пошто би то много коштало општину.

Одборник г. Милош Милошевић налази, да Управа водовода није изнела све потребне податке, није израдила детаљно пројекат и није изашла с дефинитивним предлогом, мишљења је, да треба усвојити извештај комисије.

Одборник г. Тома Цинцар-Јанковић, изјављује, да је у комисији требао бити и Управник водовода, и у опште да он треба да присуствује одборским седницама.

Председник одговара, да је Управник давао комисији потребна обавештења а није га позвао да присуствује у данашњој одборској седници с тога што је њему самом ово питање добро познато и мишљења је да би требало усвојити извешће и програм који је израдила стручна комисија, који подлежи још и претресу грађевинског и санитетског савета.

По саслушању ових говора и говора одборника г. г. Е. Михела, Јоце Станковића, Велисаве Вуловића, Д-р. М. Радвановића, Д-р. М. Смиљанића, Милоша Х. Поповића, — одбор је решио:

Да се поднесено извешће стручне комисије изабрате за израду програма и проучење питања о проширењу водовода усвоји и упути на оцену надлежним инстанцама.

XIII.

Председник предлаже одбору, да се позове инжењер г. Смеркер, који би имао оценити стање данашњег водовода, дати мишљење у погледу проширења водовода и упути за израду пројекта за то проширење. У исто време да одбор на ту цел одобри кредит у 1500 динара у злату.

По саслушању тога, — одбор је решио:

Да се позове инжењер г. Смеркер, да дође у Београд, да оцени данашње стање водовода и даде своје мишљење у погледу проширења водовода и израду пројекта за то проширење.

Одобрава се општинском суду да може из општинске готовине на ту цел утрошити хиљаду пет стотина динара у злату по надлежном зато одобрењу.

XIV.

На предлог Суда одбор је решио:

Да у комисију, која би имала учешћа у организацији канализационог одсека, у изради пројекта за канализацију и вођење надзора над овим одсеком, уђу одборници г. г. Никола И. Стаменковић, Велисав Вуловић, Д-р. Е. Михел и Милош Милошевић.

XV.

Одборник г. Тома Цинцар-Јанковић пита председништво зашто се не приступи регулацији Савске улице.

Председник изјављује да је та ствар на расправи код г. министра грађевина и кад буде то свршено, приступиће се овоме послу.

По саслушању тога; одбор је

Примио к знању ове изјаве одборника г. Томе Цинцар-Јанковића и председника општине.

РЕДОВНИ САСТАНАК

16. Децембра 1903.

Председавао председник општине београдске г. Коста Д. Главинић; од одборника били: г. г. Д-р. М. В. Смиљанић, Тома Цинцар-Јанковић, Д. Л. Симић, Ж. Бугарчић, Мил. Милошевић, Јов. С. Петковић, Трајко Стојковић, Младен Тодоровић, Милан Марковић, Сава Раденковић, Мил. Лазаревић, А. С. Јовановић, В. Н. Вуловић, С. Азријел, С. Ј. Константиновић, Р. Драговић, Ана Н. З. Поповић, Тодор Пејчић, М. Х. Поповић, Стеван Максимовић, Марко С. Петронијевић, Д-р. М. Радвановић, Ђорђе Н. Петровић, Тодор Ђурић, Мил. С. Мостић, Деловоћ, Марко Н. Новаковић.

I

Прочитан је записник одлука седнице држане 12 ов. месеца.

II

Одборник г. Давид Симић примећује, да је у записнику уведено, да је одбор усвојио

извешће и програм комисије изабрате за израду програма за проширење водовода, већ треба да стоји, да је одбор примио знању поднесено извешће и програм комисијски.

Одборник г. Тома Цинцар-Јанковић изјављује, да је он тражио, да у записник уђе његов предлог, који има да гласи: да се упути питање инжењерском удружењу, могу ли наши инжењери дати оцену о стању данашњег водовода и извршити проширење водовода а да не призивају у помоћ г. Смеркера и остале странце.

По саслушању тога одбор је

примио к знању ове изјаве одборника г. г. Давида Симића и Томе Цинцар-Јанковића.

III

По прочитању акта последне власти АБр. 12280 и 12288 којим се тражи уверење о владању и имовном стању извесних лица, — одбор је изјавио:

да су му непознати Живан Маринковић агент и Аћим Сремчевић, бив. келнер.

IV

По прочитању решења суда општине града Београда АБр. 12283 о одређеној цени хлеба, — одбор је

примио к знању ово решење суда с одобравањем.

V

По прочитању молбе Стојиљковића и Милосављевића АБр. 12298, да им се врати трошарина, — одбор је решио:

да се молиоцима из прихода трошаринског за ову годину врати четири стотине двадесет седам дин. и 50 пара, колико су платили трошарине на увезено стакло, а затим га ван реона извезли.

VI

По прочитању молбе Ђ. Н. Вучо АБр. 12293, — одбор је решио:

дозвољава се Ђорђу Н. Вучу увоз пекмеца на слободно руковање на његово лично јемство.

VII

Председник саопштава одбору извешће референта за осветљење АБр. 11.820, да су вршене фотометарске пробе 31 пут у месецима августу, септембру, октобру и новембру и да су за то време конвенционалне казне износиле 9.166.75 дин.

Одбор је

примио ово саопштење к знању.

VIII

На предлог општинског суда АБр. 12083, — одбор је решио:

да се из општинске касе на терет готовине општинске трошарине, по добиеном за то надлежном одобрењу изда Српском Друштву Црвеног Крста на име помоћи за извођење његових циљева хиљаду седам стотина пет динара и четрдесет пет пара динарских.

IX

По прочитању молби Марије Даде, Петра Крстића и Д-р Ђ. Кујунџића, АБр. 11152/902 и 11021, да им се имању арондишу плацеви регулационог фонда општине београдске — одбор је решио:

да ужи одбор, у који да уђу одборници г. г. Настас Крстић, Милош Х. Поповић и Велисав Вуловић с председником општине ступи у ближи споразум

и погодбу с молиоцима, но да погодба важи када је и одбор одобри.

X

По прочитању молби Браће Гођевац и Аранђела Илића АБр. 3902/902 и 10274/902 одбор је решио :

да ужи одбор у који да уђу одборници г. г. Сава Константиновић, Тодор Ђурић и Милош Милошевић с председником општине ступи у ближи споразум и погодбу с молиоцима, но да погодба важи када је и одбор одобри.

XI.

По прочитању молбе масе П. Параноса, АБр. 10.281/902 да се масено имању арондише плац регулационог фонда, — одбор је решио :

да ужи одбор, у који да уђу одборници г. г. Тома Цинцар-Јанковић, Урош Благојевић и Милорад Гајић с председником општине ступити у ближи споразум са стараоцима масе, но да погодба важи када је и одбор одобри.

XII.

По прочитању молбе Алексе Новаковића, АБр. 10.280 да му се имању арондише плац регулационог фонда, — одбор је решио :

да ужи одбор, у који да уђу одборници г. г. Младен Тодоровић, Урош Благојевић и Милорад Гајић с председником ступи у ближи споразум и погодбу с молиоцем, но да погодба важи када је и одбор одобри.

XIII.

Председник извештава одбор да је Управа фондова држала лицитацију за продају имања М. Симића на зеленом венцу, да је излицитирана цена изашла 74000 динара. Како је општини у том крају потребна једна зграда за смештај пореског одељења београдског, пореског одсека за кварт савамацки и дечијег забавишта за тај крај, то би ово имање требало купити за горњу општинску сврху.

После довољног обавештења, одбор је са 17 противу 7 (противу гласали д-р М. Смиљанић, Тома Цинцар-Јанковић, Д. Симић, С. Азриел, Аца Поповић, Стеван Максимовић и Марко Петронијевић) решио :

да општина откупи имање Милана Симића постојеће на Зеленом венцу, за општинску потребу.

XIV

На предлог одборника г. Милоша Х. Поповића, а после довољног обавештења, одбор је са 17 противу 3 (противу гласали г. г. д-р М. Смиљанић, Тома Цинцар-Јанковић и Аца Поповић) решио :

да ужа комисија у коју да уђу одборници г. г. Велисав Вуловић, Тодор Ђурић, Сава Константиновић и Марко Петронијевић с председником општине прегледа ово имање на Зеленом венцу, па ако је погодно за општинску цел и ако зграде нису рабатне, да суд понуди Управи фондова за ово имање највише до седамдесет шест хиљада динара.

XV.

Председник моли одбор да из своје средине избере одборнике који ће делити милостине о Божићним празницима.

По саслушању тога одбор је решио :

овлашћује се суд да за сваки квартал одреди по једног одборника са још по

четири виђена грађана, који ће делити сиротињи милостињу пред Божићни празник.

РЕДОВНИ САСТАНАК

19 Децембра 1903 г.

Председавао председник београдске општине г. Коста Д. Главинић; од одборника били г. г. Тома Цинцар-Јанковић, Д. Л. Симић, Ж. Бугарчић, Мих. Милићевић, П. Г. Милић, Милан Марковић, Иван К. Триковић, М. С. Милошевић, М. Х. Поповић, А. С. Јовановић, Милорад Рувидић, Мил. С. Мосић, С. Азријел, Р. Драговић, Тодор Пејчић, Милорад Ђ. Гајић, Стеван Максимовић, Н. Крстић, С. Ј. Константиновић, М. С. Петронијевић, Др. М. Радовановић, Деловоћ, Марко Н. Новаковић.

I

Прочитан је записник одлука седнице држане 16. ов. м. и примљен без измена

II

По прочитању акта иследних власти АБр. 12448, 12383, 12443 и 12440, којима се траже уверења о владању и имовном стању извесних лица — одбор је изјавио :

да му је непознат Марко Шајић, талигаш; да су доброг владања и доброг имовног стања Драгутин Миљковић, Ђорђе Бабић, комичар и Живко Славковић, шпекулант.

III

По прочитању акта Управе града Београда, АБр. 12331, којим се тражи мишљење по молби Јеремије Ђукића, због поданства, — одбор је изјавио мишљење :

да се молиоцу може по молби учинити ако томе не стоје на путу какве законске сметње.

IV

По прочитању извешћа ужег одбора АБр. 12589 о прегледаним рачунима општинским за треће тромесечје: одбор је :

примио к знању ово извешће с одобравањем.

V

По прочитању акта старешине цркве Св. Николе АБр. 12197, — одбор је решио :

да главни тотор цркве Св. Николе буде г. Михаило Рафаиловић.

VI

По прочитању молбе Јелисавето Катанић, АБр. 10272/02, да јој се имању у Херцеговачкој улици арондише плац регулационог фонда, — одбор је решио :

да ужи одбор, у који да уђу одборници г. г. Тома Цинцар-Јанковић, Аца З. Н. Поповић и Милош Милошевић с председником општине ступи у ближи споразум и погодбу с молиоцем, но да погодба важи када је и одбор одобри.

Овим се замењује решење одбора од 27. новембра 1902. год. којим су били одређени за свршавање ове ствари одборници, који нису сада у одбору.

VII

Председник износи одбору на мишљење молбу Спасеније Марковић, која моли да јој се изда уверење о породичном односу.

По саслушању тога и молбе Ст. Бр. 5404, — одбор је изјавио мишљење :

да се молићи може дати тражено уверење о породичном односу.

VIII

По прочитању молбе Анке Недељковиће.

АБр. 6021 да јој се имању арондише плац регулац. фонда. — одбор је решио :

да ужи одбор, у који да уђу одборници г. г. Евгеније Чоловић, Трајко Стојковић и Милорад Рувидић с председником општине ступи у ближи споразум и погодбу с молиоцем, но да погодба важи када је и одбор одобри.

IX

По прочитању молбе Петра Вулећића АБр. 12326 да му се имање експроприше, — одбор је решио :

да ужи одбор у који да уђу одборници г. г. Сава Константиновић, Михаило Милићевић и Милорад Гајић с председником општине ступи у ближи споразум и погодбу с молиоцем но да погодба важи када је и одбор одобри.

X

По прочитању молбе Ранка Чорбића, АБр. 12327, да му се апроприше део имања Петра Вулећића, — одбор је решио :

да ужи одбор у који да уђу одборници г. г. Сава Константиновић, Михаило Милићевић и Милорад Гајић с председником општине ступи у ближи споразум и погодбу, но да погодба важи тек када је и одбор одобри.

XI

По прочитању извешћа економног одељења АБр. 12247, о држаној лицитацији за издавање под закуп лиферовања мртвачких сандука за сарану умрлих сиротних лица, — одбор је решио :

да се држи друга лицитација, пошто су понуђене цене сувише велике.

XII

По прочитању извешћа економног одељења АБр. 12879 о држаној лицитацији и мишљења економне секције, — одбор је решио :

да се пиљарски дућани на Цветном тргу под прописаним условима издаду под закуп и то: Кости Панђелу, месару дућан под бр. VII по годишњу цену од двеста двадесет дин. и 50 пара дин.

Милану Караклајићу дућан под бр. VIII по годишњу цену од двеста двадесет динара.

Милану Спасићу, пиљару дућан под бр. IX по годишњу цену од двеста двадесет пет динара.

Лазару Дамњановићу, пиљару дућан под бр. X по годишњу цену од две стотине тридесет динара.

Милану Илићу, пиљару дућан под бр. XI по годишњу цену од две стотине тридесет динара.

Манојлу Ранковићу пиљару дућан бр. XII по годишњу цену од двеста тридесет и један динар; и

Францу Рипки дућан под бр. XXII по годишњу цену од сто педесет пет дин.

За дућане под бр. V, VI, XIII, XIV, XX и XXI да се држи друга лицитација пошто су понуђене цене врло ниске.

XIII

По прочитању извешћа економног одељења АБр. 12123 о држаној лицитацији, — одбор је решио :

да се штампање београдских општинских новина службеног листа београдске општине за време од првог јануара до 31. децембра 1904. године под прописаним погодбама од 4. децембра 1903. год.

уступи штампарији г. Петра Јоцковића по ценама и то:

1. штампање листа у пет стотина примерака од табака односно четири стране по формату и на хартији под $\frac{1}{2}$ услова петнаест динара.

2. за сваких педесет примерака листа више по три динара и педесет пара динарских од табака,

3. за тробојку по педесет осам динара од табака, и

4. за одштампани табак са слога по тачци шестој услова једанаест динара и двадесет пара динарских.

XIV

Председник саопштава одбору, да је комисија, одређена од стране одбора, да прегледа кућу Милана Симића, наша да је кућа у добром стању, да земљиште износи преко 2000 кв. метара и да је понудила Управи фондова за ово имање 75.000 динара и да ће Управа фондова одредити лицитацију за поновну продају овог имања.

По саслушању тога, — одбор је примио к знању:

ово саопштење председника општине.

XV

По прочитању акта пореског београдског одељења АБр. 8550, — одбор је решио:

да се пореско београдско одељење одбије од тражења, да београдска општина пошаље поред већ предвиђене суме у буџету још 800 динара на име квартирине за четири новопостављена порезника у Београду, пошто је буџетом у почетку године предвиђена довољна сума на поменутоу цел, а буџет је и г. министар финансија одобрио.

XVI

По прочитању акта пореског београдског одељења АБр. 12251 да се изврши процена плацева, башта и баштована у реону вароши Београду, — одбор је решио:

овлашћује се општински суд да избере одборнике који ће извршити овај посао, који се тражи у акту пореског одељења и ови о томе поднесу извешће одбору.

XVII

Председник саопштава одбору решење министра грађевина од 27. новембра 1903. год. Бр. 9521, којим је на основу примедба Државног Савета, поништена процена имања Стеве Ивковића у улици Височкој.

По саслушању тога одбор је примио к знању:

ово саопштење с тим да се овај предмет упути на оцену комисији за ревизију регулационог плана, да да мишљење, је ли потребно за сада регулисавати улицу Височку.

РЕДОВНИ САСТАНАК

30. Децембра 1903.

Председавао председник београдске општине г. Коста Главнић, од одборника били г. г. Б. А. Димитријевић, Д. Л. Симић, Ж. Бугарчић, Ј. С. Петковић, Милан Марковић, Трајко Стојковић, Мил. С. Милошевић, Милош Х. Поповић, Милан Лазаревић, В. С. Јовановић, В. Н. Вуловић, Др. М. В. Смиљанић, Тодор Ђурић, Радисав Јовановић Ресавић, С. Ј. Конетантиновић Р. Драговић, Урош Благојевић, Петар Т. Милић, Борђе Н. Петровић, Тодор Пејчић, Евг. М. Чоловић Стеван Максимовић, Милорад Ђ. Гајић, Ј. Станковић, Др. Марко Леко, С. Авријел Др. Едвард Михел. Деловођ Марко Н. Ноаковић.

I.

Прочитан је записник одлука седнице држане 19. Децембра т. г. и примљен без измене.

II.

По прочитању акта истражних власти АБр. 12.464, 12.527, 12.532, и 12.546, којима се траже уверења о владању и имовном стању извесних лица; одбор је изавио:

да су му непознати: Живко Ђорђевић син Петра Ђорђевића дунђерина из Београда; Александар Банковић електротехничарски шегрт, Сретен Микић, Јаков Крпан и Виде Кнежевић слуга овд., да је доброг владања и доброг имовног стања Младен Тодоровић абација.

III.

По прочитању акта кварта теразијског АБр. 12.595 по молби Јосифа Шефера глачара белог рубља због поданства; одбор је изјавио мишљење:

да се молиоцу може по молби учинити ако томе не стоје на путу какве законске сметње.

IV.

Председник извештава одбор, да је одбор у седници својој од 9. Децембра т. г. решио, да се поред суме предвиђене буџетом у овој години може утрошити 3000 динара на набавку хране за општинске коње. Али да одбор том приликом није одредио новчани извор из кога ће се овај ванбуџетски издатак измирити. Моли одбор да понова одреди новчани извор.

По саслушању тога одбор је решио:

Да се издатак у три хиљаде динара који се према решењу одбора од 9. децембра т. г. кв. бр. 780 има поред суме предвиђене буџетом у овој години утрошити на набавку хране за општинске коње учини на терет општинске готовине по добивеном за то надлежном одобрењу.

Овим се допуњује напред поменуто решење одбора.

V.

По прочитању молбе Др. Војислава Кујунџића општ. лекара АБр. 12.416, одбор је решио:

да се на терет буџетске позиције расхода бр. 77 на редакцију и штампу општ. новина и других општинских издања исплати сто четрдесет динара штампарији г. Дим. Димитријевића за одштампани у засебну књигу под насловом „Неколико општинских установа на Западу, — белешке једног општ. лекара“, извештај молиоца г. Кујунџића, који је поднео општ. суду, по повратку са шесто месечног одсуства о ономе шта је за време тога одсуства проучавао.

VI.

По прочитању молбе Сретена Димитријевића и осталих потписника исте АБр. 11.086. становника на тако званом Хаџи Поповићевом имању који траже да им општина спроведе воду и направи једну чесму на средини поменутог имања, као и по прочитању мишљења управе водовода АБр. 12.135, одбор је решио:

да се молиоцима спроведе вода и направи једна јавна чесма на средини поменутог имања пошто претходно положије благајници управе водовода суму која се има утрошити на спровођење воде и подизање поменутог чесме.

VII.

По прочитању молбе Раде Николића ковача ситничара упућене Народној Скупштини а спроведене општ. суду актом г. Мин. унутр. дела АБр. 12.514, којим је тражио једно парче земље у реону општ. београдске да на истом подигне себи и својој породици стан, као и по прочитању извештаја општ. статистичког оде-

љења из кога се види да је именовани дошао у Београд из Неготина 30. октобра 1901. године, да није тражио да се прими за грађанина београдског и да према томе и према чл. 19. закона о општинама нема права ни на какву потпору од општине београдске. — одбор је на основу изложених разлога решио:

да се молиоц од тражења одбије.

VIII.

Председник извештава одбор, да су раније одређени потписници општинских меница иступили из одбора и да је сада потребно да одбор из своје средине избере шест одборника од којих ће по двојица са председништвом општине потписивати општинске менице код Народне Банке.

По саслушању тога одбор је решио:

да одборници г. г. Сава Константиновић, Давид Симић, Стеван Максимовић, Раденко Драговић, Др. Марко Т. Леко и Др. Манојло В. Смиљанић по двојица са председништвом општине потписују општинске менице код Народне Банке.

III.

По прочитању споразума општинског повереништва са Крстом Смиљевићем овд. кафецијом о цени земљишта регулационог фонда које се има арондисати имању Крсте Смиљевића АБр. 12.604, одбор је решио:

да се овај споразум усвоји, да се имању Крсте Смиљевића у улици Мајор Илића арондисе десет квадратних метара и тридесет и девет квадратних десиметра, по цену од двадесет динара по квадратном метру и да се на Смиљевића пренесе тапија од истог земљишта пошто општ. каса положи две стотине седам динара и и осамдесет пара динарских.

X.

По прочитању извештаја одборског повереништва АБр. 12.473 којим извештава одбор, да се није могло споразумети о цени коју општини има платити Јоца Нотарош овд. трговац за земљиште регулационог фонда које се додаје његовом имању на Обилићевом венцу, одбор је решио:

да се цена коју г. Нотарош има платити регулационом фонду за земљиште истог, које се додаје његовом земљишту, одреди срством вештака сходно грађевинском закону за варош Београд и закону о експропријацији.

XI.

Председник извештава одбор да је општински Суд решењем својим од 17. Јула 1902. г. АБр. 6654 примио у општинску службу за општинског архитекту г-ђицу Јелисавету Начићеву архитекту пошто се претходно известило од Министарства Грађевина да г-ђица Начићева има потребне квалификације за то место.

Како по тач. 11. чл. 86. закона о општинама општин. одбор бира и општин. архитекте а г-ђица Начићева досадашњим својим радом показала је способност за општинског архитекту, то у име општинског суда предлаже одбору да изволе одобрити поменуто решење општин. суда и г-ђицу Начићеву прими за општинског архитекту.

По саслушању тога одбор је решио:

одобрава се решење општ. суда од 17. Јула 1902. год. АБр. 6654.

Да се г-ђица Јелисавета Начићева прими за архитекту београд. општине.

XII.

По прочитању извештаја економног одељења о држаној другој лицитацији за издавање под закуп чишћења димњака на свима општинским зградама; као и мишљења одборске сек-

ције за економат по истом предмету, одбор је решио :

да се изда под закуп под прописаним погодбама, а за време од 1. Јануара 1904. год. па до 1. Јануара 1907. год. и то: чишћење димњака свију врста, фурни са чунковима и шпархерта, изузимајући школска парна ложишта, Драгиши Алексићу, димничару овл. за укупну годишњу цену од сто седамдесет динара; а чишћење парних ложишта дорћолске и палилулске основне школе Алекси Дебељевићу, овл. димничару по годишњу цену од десет динара од једног ложишта.

XIII.

По прочитању понуде Мике Костањиновића овл. месара АБр. 12.588/1903. г. којом нуди општини београдској за њену леденицу код Текије за време од 1. Јануара до 31. Децембра 1904. год. под прописаним погодбама годишњу закупну цену од две стотине динара и 10%₀₀; као и по прочитању мишљења одборске секције за економат по истом предмету, одбор је решио :

да се општинска леденица код Текије изда под прописаним погодбама под закуп за време од 1. Јануара до 31. Децембра 1904. год. г. Мики Костањиновићу овл. месару по годишњу закупну цену од две стотине динара и 10 пара динарски.

XIV.

По прочитању акта Коче Параноса од 1. Септембра 1903. г. АБр: 8375 и од 28. Децембра 1903 г. АБр: 12.636. којима нуди општини на откуп своје имање звано „Параносов Хан“ за суму од две стотине шесет хиљада динара с тим, да му се куповна цена измири под погодбама изложеним у истим актима одбор је решио:

да ужи одбор у који да уђу одборници г. г. Давид Симић, Сава Костањиновић, Тодор Ђурић и Милош Милошевић оцене вредност овог општине на откуп понуђеног имања и услове у понудама изложене и о томе поднесу одбору извешће са својим мишљењем.

(Свршиће се)

ОПШТИНСКЕ ВЕСТИ

Почетак прославе стогодишњице Српског Устанка.

Као што је у прошлом броју нашега листа суд београдске општине објавио грађанству града Београда прослава стогодишњице Српског Устанка под Карађорђевог отпачета је 1. ов. м. у Тополи. Одпочињању ове прославе присуствовао је Његово Величанство Краљ Петар I. Одбор београдске општине у седници својој од 31. децембра пр. године одлучио је једногласно, да и општина београдска у отпочињању ове прославе учествује. Да се почетак ових свечаности поздраве и видним знацима украшавањем на дан 1. јануара 1904 г. домова заставама а у вече осветљењем. Да Његово Величанство Краља на дан повратка из Тополе 1. јануара 1904 г. дочекају на београдској железничкој станици општински часници и већи број београђана и да Његово Величанство у име општин. часника и београђана поздраве председник општине. Ова је одлука одбора у свему извршена. Напред доносимо одговор Његовог Величанства Краља на говор председника општине, којим је поздравио Његово Величанство, као и исти говор.

ИЗ КОМУНАЛНО-СТАТИСТИЧКЕ ОБЛАСТИ

5

После извршенога пописа (3. јануара 1870.) и краткога пута ради студије, директор Кереша приступио је организовању биро-а као сталнога надлештва и одређивању делокруга му. Првобитним решењем одборским (генерална скупштина) одређен је статистички рад у овим главним тачкама: Кретање људства и пописивање (пребрајања); статистика моралних прилика; производње, трговина и саобраћај; снабдевање варошким намирницама; земљиште, ареал. метеорологија и статистика о административним радовима и други ситнији послови. Ради прибављања потребнога материјала (података) од надлештава, завода и корпорација варошких дато је биро-у овлашћење да одржава непосредну везу без посредовања магистрата и судскога општег протокола.

Први статистички годишњак, тада само вароши Пеште, издат 1873. а за годину 1870., носио је обележје почетнога и оскуднога рада — оскуднога, што се тиче података и грана, по којима су ови податци прикупљани. У накнаду за то Кереша је у овом годишњаку саопштио податке из 1857. године и дао је публици историски преглед статистичког кретања варошког живота кроз то време од 13 година, враћајући се на неке прилике, о којима се могло наћи шта забележено, и из ранијега доба, чак до године 1791.

Сасвим другу слику, праву слику модерне вароши са њезиним многоструким и компликованим односима показује први годишњак, сада главне и престоне вароши, Будимпеште (за 1894.), који је уредно вице-директор Тиринг, а за који је директор Кереша само предговор дао. Сам легитимичан преглед страница и табела једне и друге књиге уверава те до очигледности, колико је ова потоња од оне прве одскочила, и тако уједно показује, колико се и умножило и разгранало рад у самоме биро-у.

У своме слаборату пештанском магистрату Кереша је статистичком биро-у ставио у залагу ове радове: *Радови свију одељења општинских власти, варошке финансије, дајбине и намети, варошка иновина, износ киреје, осветљење, помагане и кретање сиротиње, калдрмисање, новачење, школство (основне и грађанске, средње и стручне трговачке, занатлиске школе), полиција, морална статистика, рађање, умирање, венчавање, статистика цена, трговине, занати, берза, новчани заводи, обезбеђење, локални саобраћај, пошта, телеграф, новинство, јавне библиотеке, позоришта, метеорологија, грађење, станови, каламљење бошња, водовод, пошумљавање, колекти саобраћај (трамваји, омнибуси), статистика обољења.*

После првога годишњака проширио се круг овога посматрања, а још више спајањем Будима са Пештом, када је и статистика обухваћена новим организационим статутом градским, којим је дефинисан организам престоницке статистике тако, да он, према развоју варошкога живота, може у круг свога рада уносити све новије тачке. Та тачка о биро-у гласи:

„Задаћа статистичком биро-у је посматрање и редовно бележење појава у кругу муниципалнога и социјалнога живота, те да би се тиме с једне стране унапредила администрација а с друге

стране да би се статистиком будило сазнање о интересима главне вароши“.

Сав материјал у статистичком биро-у израђује се и објављује у недељном статистичком извештају месечним и тро-месечним свескама, у годишњаку и у засебним опсежнијим публикацијама, којих је до краја 1894. изишло 25 књига.

Да би се видело, у каквој се опширности прикупља статистички материјал према разним локалним приликама и како се он израђује, ја ћу да наведем само нешто из садржаја месечних свезака (Fővárosi Statisztikai Havi Füzetek), величине од 2—4 штампана табака, а недељни извештаји на четврт табака (4 стране у кварту). У овим месечним свескама поред цифара дају се и објашњења у краћим и дужим чланцима. Умирање бележи се по данима, кварталовима, полу, веку, вери, занимању, важнијим узроцима смрти, инфекциозним болестима. Тако исто рађање, па мртво рођени, побачени, а исто тако и венчавање. А засебно рађање и самртност из 29 вароши из Угарске и 7 страних вароши.

Са овом групом о кретању људства (будимпештанског) има свега 7 група статистичког посматрања, које се објављују у овим статистичким месечницима. Тако у 7. групи (Разно) износе се: Особни саобраћај на железницама и лађама, саобраћај у залагаоницама (Versatzamt), потрошња воде, похођење општинских и бесплатних купатила на Дунаву, пијачне цене од 218 дневних намирница, путнички саобраћај по гостионицама, похода јавних библиотека и националнога музеја, допштања (лиценције) за грађење, статистика пожара и т. д.

Од већих периодских публикација изишло је 7 књига о попису варошкога становништва (1857, 1869, 1881, 1886 и 1891), 4 књиге о грађевинском кретању вароши од 1870—1884. године, 5 књига о школству, 4 о самртности, 1 о инфекциозним болестима и т. д. Морам увек и нарочито нагласити, да је у свима овим делима говорено о месним будимпештанским приликама, а не о тим односима целе земље — Угарске.

Интернационални статистички конгреси дали су прилике да се оцени знање умешност и проицијивост директора Кереша, те је 8. конгрес (у Петрограду 1873.) поверио будимпештанској општини уређивање интернационалне статистике о кретању људства у великим градовима и о градским финансијама, коју је та општина о своме трошку издавала. Томе се доцније (1877) прикључио годишњак о финансијској статистици великих градова (Bulletin annuel des finances des grandes villes). Са десетом годином завршио је Кереша своје уређивање овога билетена, пошто је и сувише био заузет другим пословима. Овај посао прихватио је петроградски статистичар Јанзон.

Конгрес 9. одржан 1875. у Будимпешти, изјавио је жељу, да се велике вароши групишу по земљама, па да свака земља преко свога централног биро-а шаље и објављује кретање људства по великим варошима. Разуме се, да је за угарске вароши централни биро био комунално-статистички биро у Будимпешти.

Од страних великих градова, који учествују у овој узајници варошких општина, да наведем Беч, Праг, Трст, Монаково, Франкфурт, Берлин, Рим, Вене-

ција, Неапол, Париз, Лондон, Бостон, Сан-Франциско, Кристијанија, Штокхолм, Петроград, Москва, Одеса, Букурест, Јаш, Каиро, Александрија.

Из Угарске 29 вароши припадају овој заједници, дакле значи да оне већ имају своје уређене општинске статистике. Ево неке од тих угарских *провинцијских* вароши са општинском статистиком, којом су ступиле у везу са европским првим градовима, па и даље, преко дебелог океана. Међу првима су Пожун, Темишвар, Сегедин; али ту су и угарске паланке као Бекеш, Ђер, Сатмар-Немети, Баја и српски Вршац и Сомбор, па и босанско Шехер-Сарајево у том је друштву.

Да би се колико толико добило појма о маси рада, осим рада приликом пописа и ван онога на интернационалним пословима, наводимо бројеве редовно припошљаног материјала у 1894. години: седмичних исказа 6344, месечних 2988, годишњих 283. Листића: о рођењу 12.000, умирања 15.000, о народним школама 40.000, грађење 3000, празни станови 8000. Заокругљено за годину дана 98.000 исказа.

Тај посао радило је, са послужитељем, свега 8 људи у години 1894, а директор Кереси предлагао је још у години 1875. да је потребно 9 људи. Тај је предлог пропао, кад је отишао на одобрење тадашњем министру Коломану Тиси, јер би се требало издавати на саме плате и додатке 12.000 форината. А у то доба издавао је Хамбуршки стат. биро на личне потребе 50.000 и бременски 41.400 марака. Ту предложену суму није постигао биро ни у 1894. години. Личне потребе су предвиђене биле са 8000, штампа 3000, трошкови 300 и библиотека 250 форината,

До системизовања статистички биро није обезбеђивао својим службеницима пензију. Поред тога траже се особите квалификације, те су се службеници брзо гуклањали у друга одељења општинска, где је лакши и простији рад и има више изгледа за унапређење, пошто тамо постоје класе. С тога се може рећи за оне, који су верни остали статистичком биро-у, да су то чинили и из љубави према струци и биро-у. Директор је имао у 1894. години 2500 форината плате са 800 ф. станарине, вице-директор 1600 и 500 фор. Ово је место установљено тек 1892. г., а догле је директор Тиринг био I. помоћник са 1200—300 фор. плате. Системизована су три помоћничка места, али је једно увек празно. Затим има један стручни помоћни радник, два писара и један послужитељ.

Статистички биро рукује још и са општинском библиотеком, која је 1894. године имала 14790 књига сем књижевних и белетристичких. На пример дела о теорији статистике 156, општа статист. и географија 559, кретање људства 128, медицина и игијена 511, итд. О појединим земљама: Угарска 3378, Немачка 1981, Аустрија 1312, Америка 495, Азија 47, Африка и Аустралија 12, а балканске земље 236 књига.

Публику за ову библиотеку представљају стручњаци, који се баве статистиком и општинским пословима, представници и часници општински, као и општински чиновници. Дела се могу употребљавати само у просторијама библиотеке, а ту су размештени и општински и статистички часописи и извештаји будим-

пештанске општине и других провинцијских угарских и великих градова светских. Таких часописа било је тада 64 и уза то још 48 великих периодских издања. Такође су ту стајале на расположењу грдне табеле самога биро-а из пописа 1857. и 1870. године, које су израђене литографски и то само по 12 примерака; за прву год. у 2 књиге са 1077 табела а за ову другу годину у 8 књига са 3722 табеле.

Може се замислити, колико рада за-даје библиотека, периодска издања и свакидашњи редовни послови биро-а. А он даје могућности будимпештанској општини, да има верну, бројевима утврђену слику о ономе што има, о своме кретању и о узроцима, који су основ за њезин напредак или назадак, па да према томе може своје послове да упућује, како би се назадовање избегло и налазило на пут напретка.

Толико о будимпештанском општинском статистичком биро-у. А сад ћу уопште о варошкој статистици да кажем, да од како се почела статистика по општинама и градовима водити, почело се увиђати и данас је утврђен тај интересантан факат: *да у великим градовима не мора бити веће умирење него по селима, како се то до скоро држало*, па се поглавито тога ради и јурило у села. Јаче финансије варошких општина дају градовима маха да игијенским мерама потру или бар умање зле последице збијеног великоварошког живљења у тесним улицама, високим домовима, загушљивом ваздуху, недовољној сунчаној светлости и т. д. Лондон је учинио у томе почетак и постао је пример за све вароши, и ако су га неке у нечем већ и претекле, као на пр. Беч, који је својим водоводом здравствено тако одекочио, да сад он долази место Лондона на прво место међу здравим градовима.

Будимпешта је по умирању 1874. године била на *трећем* месту — али, што се каже, од остраг — међу градовима више од 100.000 душа, којих је било тада у Европи 89. Умирало је 12.896 душа или 47.9 на 1000 становника. Поправљањем санитетских ногаба та је варош догурала до 41. места са умирањем од 18.7 од 1000 у години 1901. По статистичким таблицама А. Хикмана Беч је умирањем 19.2 од 1000 у 1902. заузео прво место међу здравим градовима. У Лондону је умирање бележено са 19.5; а за њим долази Липиска са 20, Дражђани и Рим са 21, Нирнберг, Аугзбург, Хамбург, Будимпешта са 22 до 24, Монаково, Кенигзберг, Лавов, Кракава, Праг, Трет са 24—26 умирања на 1000 душа годишње. Сам Беч је овако нагло сузбијао умирање: од 1825—1950. по 44 од 1000, до 1875. године по 37.2 а у 1902. години 19.2 на 1000 становника. 1)

У Београду, према попису од 1895. год., било је умирање 26.06 од 1000, дакле за 7 од 1000 јаче и по томе је заостао од Будимпеште. Али сви градови (вароши) у Србији у опште лоше су стојали у томе од Београда, јер је код њих било умирање 26.57 од 1000. Села пак заостала су још и више са њихових 27.60 од 1000 становника. Дакле види се да је

1) Оних 18.7 на 1000 за Будимпешту узео сам из чланка будимпештанског над-градоначелника Маркуша. Овај број не слаже се са Хикмановим; а када би он био исправан, то би значило да је Будимпешта са толиким умирањем претекла Беч са његових 19.2 на 1000.

здравствено стање повољније у варошима него у селима. Немам при руци статистичких дела, да овај факат потврдим на другим земљама, где разлика између села и градова више одскаче него код нас, где Београд тек што је почео да ради на своме асанирању (водоводом и дезинфекцијом).

Статистика показује, како је Будимпешта одмакла и у хуманитарним заводима. У 1853. г. већ била је у Будиму болница милосрдних сестара са 82 болесника, данас пак има их 300 и сви се онде бесплатно негују. Али од то доба подигнуто је више болница, у којима су се неговали 1874. г.: 33.428, 1893: 60.000 и 1901: 80.000 болесника. Осим војене, Београд има само једну, државну болницу. У њојзи је било 1891.: 2599, а 1900: 2621 болесник.

Будимпештанска статистика зна и пр. и то да прича, да та угарска престоница има данас 172.7 километара трамвајских пруга. Колики је пак саобраћај на њима, може се замислити према овим бројевима комуналне статистике: На тој мрежи провозало се у години 1902. особа на прузи приватнога друштва 41½ милиона, на општинском (градском) трамвају 20½ милиона и на подземном трамвају 3 милиона.

За школе и наставу у 1853. год. издале су укупно Будим и Пешта 68.000 круна а у 1902. г. 6.931.000 круна. У 1853. било је основних школа у обема варошима око 30 са 4642 ученика, а данас има 130 школа са 1211 разреда и 54.384 ученика.

Будимпешта има 8 музеја и 3 јавне библиотеке, у којима су пређе романи лавани изузетно на читање, а данас се никако не издају. Библиотека народног музеја имала је 1894. године 522.000 књига, универзитетска 247.286 и академије наука (1884.) 179.248 књига. Библиотека надлежстава и завода има више. Поминули смо библиотеку комуналне статистике са 14.790 књига; државна статистика има 54.988 књига; библиотека министра-председника (унутрашњих дела) имала је 16.000 књига и т. д.

Поменути три јавне библиотеке имале су у години 1894. походилца 68.109. Наша једина народна библиотека у Београду имала је, не рачунајући амо дупликате, у 1902. години 74.573 књиге, а библиотекар држи да их има и 100.000. Читалаца је имала те године 14.896. Поменути библиотеке дотирају се годишње са 28.000 форината осим издржавања у 77.320 форината. Наша народна библиотека добија годишње 13 066.66 динара.

У првом годишњаку Кереси је изнео о тим библиотекама специјалнији статистички преглед, из којег ћемо ово да забележимо. Ово се односи на 1871. год. Тада је прочитано свега 45.975 књига. У нашој библиотеци прочитано је прошле године 17.886 књига а са другим предметима 24.852. Деле књижевности у нас 9453, у Будимпешти 12.000 књига. Од Шекспира узимано је код нас 199 књига, у Будимпешти 459, Шилера 50 у нас а у Буд. пешти 287, Гетеа 45 Београд, 324 Бпешта; код њих се Вајрон и не помиње а код нас је он узиман 144 пута, Иго 409, Дрепер 229 пута код нас; а код њих се само помиње Иго да се највише тражи; о Дреперу ни помена. Види се, како статистика може да утврди укус и карактер односне публике.

Колико поједини велики градови привлаче путнике огледа се у саобраћају странаца, путника по хотелима. Беч их је имао: 1874: 145.037, 1884: 182.801, 1890: 285.308 а 1900: 417.043. Будимпешта имала је 1885: 102.252 а 1894: 127.245. По оскудним и непотпуним подацима у Београду је било по гостионицама путника 1893. г. 42.363. Загреб је са становништвом скоро достигао Београд и бар у погледу броја путника ми смо испред њега јако умакли, јер он ни у години 1902. није постигао тај наш број од 1893. год. — имао је те године свега 27.379 путника, који су по свој прилици тачније забележени, јер тај рачун тамо води њихова полиција.

У коликој се опширности разрађује комунална статистика у Будимпешти, види се и по овоме, што је она узела у свој оквир по изгледу ситно и не баш густо озно бележење јавних нужника. Њих има свега 32 и стају лепу суму од 28.718 форината. Канализације њихово имало је 239.960 метра у 1894. години. То је осим канализације варошке, која је у тој години имала у дужини 249.960 метара и вредела 5,766.000 форината.

Статистика ова одаје укус становника угарске престонице не само што се тиче књига и читања. Да забележим још и онај прави кус без преноснога значења. За 1870. г. утврдио је Кереси да Будимпештанци троше с главе на главу годишње 127 фуната меса, те нису били много заостали иза Енглеза, који су познати као највећи пријатељи меса и за које је пок. Колб навео да троше 179 фуната. Али ако се дода сланина, коју јако тамане Мађари, за Будимпешту у 87 фуната, тада су Будимпештанци са својих 214 фуната прстигли и Енглезе. Париз је трошио по 130, Монаково 151, Франкфурт 140, Беч 124, Берлин 75 фуната на главу и годину. Од то доба је Будимпешта у томе већ попустила, јер се множи индустријски пролетаријат, који квари ту сразмеру. 1874. трошило се меса на главу 63.1 килограм, 1881: 52.6, 1891: 50.8; а у 1894. почела се цифра пењати, на 54.9 ко.

Да завршим са статистичким прегледом — без специјалисања, које може само мештане интересовати, — израђених предмета општине (магистрата) будимпештанске у години 1894. Остало је нерешено од прошле године 8386, у току године придобило 509.637; свега дакле 518.023 актова, од којих је решено 505.410, те је остало за идућу годину 12.613 предмета.

Из свега овога се види, да тек помесна варошка статистика може да изнесе пред општину и њезине становнике: шта она има а шта нема; шта јој кочи напредак а шта га убрзава и шта је уопште потребно, па да град и грађанство напредује и цвета.

Београд, 20 децембра 1903.

Никола Марковић

ЈАВНА ЗАХВАЛНОСТ

Благајници београдске општине за сиротињу београдску за Божићне празнике приложили су и то:

Г. Димитрије Радовић, потпредседник Државног Савета 20 дина., г. г. Љубомир Каљевић, Светозар Милосављевић, Свет. Станковић, М. Божићевић Д. Ружић, А. Борисављевић, П. Велимировић, Ст. Петковић и И. Букнић, Државни Саветници по 10 дина., г. г. Др. Марко Лектор Вел. Школе и Ђ. Станојевић проф. Вел. Школе по 5 дина., г. Ђ. Јовановић проф. Вел. Школе 4 дина., г. г. Војислав Бакић, Н. И. Стаменковић, Живојин М. Перић професори и А. С. Ристић доцент В. Школе по 3 дина., г. г. Др. Свет. Радовановић, Н. Вулић, Ј. Лукић, Ј. Стефановић, В. Ђерић, Б. Поповић, Мих. Петровић, Петар Раносовић, С. Јовановић, Б. Прокић, Ж. Божићевић и Т. С. Павловић проф. В. Школе по 2 дина. и г. Мил. Стојиљковић проф. Вел. Школе 1. дина., Еснаф рибрски 3.50 динара.

Сем тога предао је општ. суду г. Јосиф И. Ешкенази, олд. трговац 6 пари хаљиница штофаних да се подели сиротињи.

Суд београдске општине у име београдске сиротиње изјављује најтоплију захвалност овим племенитим дародавцима.

Б.Бр. 8308

8. Јануара 1903. г.

Београд.

За деловоју архивар

Дим. Антоновић с. р.

Председник београдске општине

Коста Д. Главинић с. р.

ЗВАНИЧНЕ ОБЈАВЕ И НАРЕДБЕ

Наредба

На тргу Светога Марка у олд. вароши на неколико места намештене су баријере у циљу да се публици спречи пролаз колима преко парка на овоме тргу, но како публика, и поред тога ипак прелази колима преко парка, те тиме на силу отвара колски пролаз куда није потребан, и квари углед самога парка, — Ово општински суд на основу чл. 93 тач. 1, и закона о општинама и § 326 кривич. закона

НАРЕЂУЈЕ:

- 1, Да се од сада нико више неусуђује са колима пролазити преко парка на тргу Свет. Марка јер су онуда остављене стазе само за пешачки пролаз, и
- 2, Таљигашима који су у обичајили стално задржавати се у овом парку спрам гимназије Вука Караџића и сами преко парка пролазе са колима, и дају повода публици, да то и она чини, такође се од сада забрањује и задржавање у парку и пролаз колима преко њега.

Ако би ма ко и после ове наредбе, противно радио, казниће се од стране овог суда од 10 до 150 динара или од 1 до 20 дана затвора.

Наредба ова вреди од дана када је санкционише Управа вар. Београда.

Од суда општине града Београда КБр. 2425 4 Новембра 1903 год, у Београду.

Председник општине

К. Д. Главинић.

За секретара

писар

Мих. Илић.

На основу § 326 крив. зак. Упр. гра-

да Београда одобрава ову наредбу, с тим да се таљигаши распоредје поред зграде дворишта гимназије Вука Караџића.

№ 38.009

19 децембра 1903 год.

Управник Београда

М. Церовић.

НАРЕДБА

Суд Општине београдске приметио је, да поједини становници притјежаоци и закупци: кућа, дућана, зграда, јавних локала и празних плацева у оним улицама које нечисти општина преко својих чистача, не поступају по постојећим наредбама у погледу одржавања чистоће ових улица, већ допуштају да се блато гомила, и разноси и по осталим улицама, сем тога приметио је, да већина сопственика и купаца кућа, дућана, разних зграда, јавних локала и празних плацева по свима улицама нечисте снег са тротоара испред добара која притјежавају, или под закуп држе, нити тротоаре приликом поледица посипају предметима којима се клизање одклања, већ се услед непочишћеног снега ствара на тротоарима блато а услед непосипања тротоара приликом поледице, предметима којима се клизање одклања, пролазници истима падају па се и повређују.

Невршења ових својих дужности, повлачи за собом оетну казну, но да неби општински суд одмах приступао примени ових, он овим, у свежи своје наредбе од 14. септембра 1903. год. КБр. 1901 која је благовремено објављена и у општинским новинама штампана, позива све напред побројане сопственике и закупце: кућа, дућана, јавних локала и празних плацева, у оним улицама, које општина нечисти, да се строго придржавају напред поменуте наредбе суда, а наређује им, да снег са тротоара чисте, и приликом поледице тротоар посипају: струготинама, пепелом или песком.

Ову наредбу Суд издаје с обзиром на тач. 1. чл. 95. општинског закона, а на основу §. 326. кривич. закона, по коме ће свако одговорно лице за неизвршење њено, бити кажњено од 10—100 динара новчане казне, или од 1—10 дана затвора.

Наредба ова важиће од дана објаве.

Од Суда Општине вароши Београда 7. Јануара 1904. год. КБр. 77. Београд.

За Председника београдске Општине, члан суда,

Мих. М. Марјановић

Деловођа

Јов. С. Јовановић

КЊИЖЕВНИ ОГЛАС

У издању Београдске општине изашла је нова књига

Д-ра В. Кујунџића

ОПШТ. ЛЕКАРА

НЕКОЛИКО ОПШТИНСКИХ УСТАНОВА НА ЗАПАДУ

Књига се може добити код Милана Арсенијевића и Комп., у књижарана Цвијановића, кнез Михајлова улица и Ант. Ђорђевића, на Теразијама, као и код писца Скопљанска улица бр. 3.

Цена је књизи 1 динар.

Моле се сви српски листови да овај оглас изволе прештампати.

УРЕДНИШТВО И АДМИНИСТРАЦИЈА ЈЕ У ЗДАЊУ ОПШТИНСКОГ СУДА